

PANONSKI FADO

Ovako se završava veliko strpljenje
Mukom nakon zanemarenih, potcenjenih
dugo odlaganih pitanja
jer ne liče na pretnju, ne čiče i ne plaše

sa zidova, s porodičnih fotografija
bez mnogo truda
šapću i stenju bližnji pokojnici
predmeti, stvari čak i senke i prašina
tišinom nastoji da se zakači za sećanje

uzdah, gutljaj, kriška, zalogaj, mlaz, otkos
usna, porcelan, kalaj, staklo, glina, dlan
pokreti i sudovi
pleva i paperje
obredi i navike, sudbinske sitnice
nemi događaji, glasne slike

sve ovo zalazeće je prikazanje
začeto plamenovima zemne masti
odozdo gde su nepoznati
nikad životom usluženi gospodari

jer, prvo beše masna zemlja
pa žila, koren, list, dlaka, latica
čekinja, ruka, list, krilo i
pozlaćeni venac smrtnosti
na nekom sudu, na nekom dnu
gde zagorelo mleko liči na oblake

i sad nek se neko usudi da pevuši
da mu potraje očno žumance
zapalo u grlo
i jecajući zasvetluca

iskopa se sama zakopana šaka
blistava od pleve iz suve balege

iscrtana trnjem
načini od sebe petoprsku kabanicu
pokrov
kapelu kako pčelinju
tako osinju
i pusti niz brazde i linije
žulj-jastuke i neoprane praznine
taj poj, tu službu

i pramajka je, zaista,
možda iz vode
stajace, plitke, providne
ničim naseljene sem bića u dubokom snu
travnate duge kose
što vijori kad se sliva
i što se kida i mrsi
kad plavi
na raskrsnici kišnog puta
u kratkom oblačnom priviđenju
sva tako ležeća i okata
struka savitljivog ko vodeni prut
providni kaiš
nepomična u spokoju
ili, pak, nečem sličnom
što mi iz suve senke i zagušljive prašine
duboke guše naboja
još ne razumemo

ali i ona i bara u našem su dvorištu
kuća do kuće
košmar do košmara
a i blatnjavi naslednici
suvi i smrtni, stoječki
drežde i iščekuju
podliveni, nerascvetani

rastajemo se predveče
odlazimo u platnenu postelju
u konac i damast
u štirak ko u nepročitanu oluju
ostavljajući je u
nebom obeleženom plićaku
nemom ogledalu

prevodeći čas glavom
čas srcem
njenu radost iz mulja
– lepo je samo gledati
ne čuti ništa
i ne reći ništa

zbog čega je, pak,
njegova strana
u slici ovoj
drugačija
nametnuto presudnija
očajno očinska, bespogovorna
naravno vladarski sedeći
u višnjevom čamcu
sporom i rumenom
lakom ko poklopac mahune
vitom ko zmijska senka
šum koji se paučinasto
para po vodi
briše i muti slike odozgo
iščezava iz ogledala
i on ga prati, sve ga sluša
tiho i večno
jer duga je motka
kojom samo on dotiče dno
motka koja prolazi kroz sve
kroz sve što je iznad
kroz sve što je ispod
pa i kroz Nju
koja spi
skuplja boje i reči
brine i kroz teški san
njemu tako plovani, tako predani

neizbežno
bez trunke srca i daška vetra
iznad prigušenorumenog dvorišta
otresalo se neprobudivo priviđenje
čas oblačni krov, čas snop trske i bagrenja
krckala su zgnječena jaja u gnezdima
mesečina prepuna lepljivog paperja
starija je sestra silazila niz merdevine

noseći u kecelju skupljene golupčice
brat je cikom oglašavao ushićenje
dubokim zabadanjem trščane strele
u veliku bundevu

neko će okliznuti, neko će pasti
šuštalo je iz trave i suvih zevalica
neko će, neko će...
prepun ptica ili prepun ogrebotina
silazeći ili spavajući
zapevušiti prastaru dečju pesmicu
isterati iz kuće bezvoljne kućice i maćice
pred jutro
kad se odozgo iskezi jarka poderotina
na zemlji će se zabeleti kostur oglođanog pauna
ko šakica, ko korpica
broš-krletka
u njoj će mahnito zujati
probuđena zatočena osa

neko će, neko će...

nije, nije, kriv bajkotvorac
onaj što danju čuči
u gustom, nepristupačnom
grmu trnjine
uvek se dešavalo gorko prepričljivo
svaka se generacija načekala
uvek najplodnija behu neispunjenja
kako ona iz duše
tako i ona iz Varoške kuće
sveštenici nam obećavahu spokoj večiti
knezovi zaštitu od palikuća
i konjokradica
poljočuvvari čiste bunare
vojnici mir na granicama

u noćnim satima
pod zvezdama, uz zrikavce
prijao je taj sok boje krtičije krvi
iz tih groždica, sred trnja, granja
i svetlucavog ptičjeg izmeta

ali, kako svane
slije se sveža neverica i oskudica
opkoli Varošku kuću
saslušaj govornike
raziđe se
vrati ikonama, posuđu i naboju
s pečatom tamne krvi oku ustiju
bajkom za tešku noć

ničeg hitrijeg od prolazećeg detinjstva
ne beše u ovim zemnonebesnim mahunama
umirali su kućici pokupljeni u jarku
mala braća spasena iz vode
ždrebad noću ukradena
trenutak pre svitanja, trenutak pre prodaje
prvi baštenski grm s prvom premladom
golom rođakom,
prvim jakim otkucanjima srca
i prvim vrelinim očima u glavi

nešto je, neko je
otkrio taj porub za naše dvolisne mahune
pokazao kako se deli, cepa i otkida
to sve overavao u Varoškoj kući
priveo red i zakon
lako mu beše
jer mi smo već osenčili
i odrasli
očerupao je svako svoju
slatku pticu iz kiselog drveta

pleše starac
posedala je publika na
balvane pretkućne
uživa i bodri
plesaća koji izviruje
iskače iz svoje ravnoteže
ko riba iz brzaka
ali balvani se ne kreću
neuvezani miruju u
prašnjavom pristaništu sokaka
i plesač pljeska od zanosa i radosti
odjekuju dlanovi i kolena

ko suvozemni delfin propinje se
osmehnut iznad malaksalosti
što više zanosa
to tiši glas

otet od zagrljaja i rukohvata
sam među godinama
zadivljuje i izaziva
nepokretne saputnike
na dudovim, topolinim, bagremovim arkama
odjekuje, u očima odjekuje
od blata pastrmka
na kraju pevljive se slike
preobraze u mrve i vrelo levku guše

ne upropašćuj očnom kapljom
taj u pevanju rastvoriv samoglasnik
sećanjem prebrojavajući
one što se nisu vratili s tavana
konačno
taj pauk u krošnji stare višnje
to između neba i paučine
sva je suvišnost istorije
slika njene neprevodivosti
čas njenog raskola u istoj onoj
tečnosti – tamnocrvenoj
iz utrobe trnjininog ploda
iz dubokih otvorenih podzemnih
krtičijih rana

natiču priče, opet, ko plikovi
uveličane u ćutanju
jer, jednom, ipak, treba živeti
slatkobezobrazno i nezasito, složili su se
Stanko i Ferika
kumovi i traktoristi
otišli u onu mesaru pored
zatvora i one propale samoposluge
i kupili celu krvavicu
celu ćemo pojesti sami
caklilo im je u očima zbog
umora i dogovora

još im je u ustima pljuvačka
rastvarala gorki list topole
i slani mlaz iz Marijolinih kiflica
jer ona se brinula o njihovom gubitku
gubitku soli
setićete se vi mene kad počne preznojavaње
ali setili su se kad je nastupila žeđ
žeđ koja na brazdi u hladu, halapljivo
gleda uvis u krošnju
priziva sok u lišću, rosu u paučini
tek, svinji hvala, eto krvavice
nepomična ko tamnocrvena
višnjeva cepanica na
čistom natron čaršavu
raju pakpapieriskom
gozbu – gozbu nam daj, Gospode
nek prija ovaj nestašni kraj smene
bez pomisli na familiju, na Džona dira

behu to strmi i nepoštedni zalogaji
prosto su gurali glavu, vrat i kičmu
sitost je rvačkim zahvatom
oborila na strnjiku Stanka i Feriku
najzad site baš onako po volji

i klonulih glava
šetale se vrane one iste
iz porte crkve u Totovom selu
više nisu bile popovima oko vrata
nisu bile deo ni naramenica
ni okovratnika
pešačile su i graktale
o teškoj hrani, slabom srcu
masnim grozdovima u vreloj krvi
graktale oko uha, oko grla
u grudima, u slepoočnicama
spram njih krečnobela lica
Stanka i Ferike
bila su ko cvetovi popanca
puzećeg niz pomenuto strnjište

ako padne nešto odozgo
Gospode,

i nabode se na slamni trn
nek zapali ovo mesto, neka se vine visok dim

neka javi
Stankovim i Ferikinim
kako sve prija posle umiranja
topole i svinje, so i voda
traktori i vrane

crveno je crna trnjina
crno je crvena trnjina
i pitka ko okrepa
i jestiva ko krvavica
uzalud na koži kraste
uzalud u srcu želja
uzalud u glavi oprez
dušu ne čuvaju creva
niti se pevanjem bol ublažava

nečega negde ima
nekoga nigde nema
samo će grm ovaj gust i trnovit
opet blesnuti belo
bez senke i ustuka
zaboravljeni zid u ataru
đavolova preskakalica

tako na onoj bini od strnjike
leže Stanko i Ferika
ne dišu
po suvom tlu skakuću
oko njih
nevidljivi, naravno, otkucaji srca
čeka se pomoć
podiže prašina

bilo je, bilo
i takvih večeri
kad su se u isti čas
vraćale iz polja, zabrana
livada i pašnjaka
i krave i ovce i konji i svinje
sve kapije behu otvorene

sva dvorišta vidljiva
ukučani iznenađeni i postićeni
životinje zbunjene i nemirne
pomešan beše ljudski i životinjski
naum, uzalud su se širile kapije
kresale krošnje, premeštale staze
od travom podraslih cigala

ipak, složile se te dve poslušnosti
a umor, glad, san i poverenje
starinske sprave zabodene u zemlju i nebo
vaseljenske ko dvorišne
brzo su pretvorile sutonsku vrevu
u pacovsku i zoljastu nesanicu
kroz zube i hrkanje, škrkut i znojenje
optuživali su sve i svakoga
posebno džandara Mirinskog
da je sve plave leptirove
doterao u svoju baštu
jer imao je svu vlast
i najviše dece i ko zna kakve sve pomagače
sitni leptiri, sitni razlozi
pomešane kočine
uzalud su zbunjene svinjske oči
svetlucale uvis ka visokim jaslama
uzalud se saplitali konji o nisku
ogradu svinjskih obora
uzalud otimala za vazduh jagnjad
pod ogromnim kravljim vimenom
uplašeno presita

stogodišnji poljočuvar
svetlucao je sedokos iz mraka
jedini razgovetan u toj noćnoj bari
plutanju nejasne more
zakrčene ljudskim i životinjskim glasovima
– strah se ne pamti, strah traje

uzalud čamdžija s početka
krči put kroz vodu, galamu i nejasnoće
po majčinom tragu
po površini
od mračne svile, po beznadežnom priviđenju

koje ništa ne znači, samo usporava čamac
dopušta samozvancu
da pohlepno posmatra svice na obali
svice u koje su se preobrazili
otkucaji srca dvojice traktorista
to više nije za disanje
već za gledanje

uzalud i glasno horsko psovanje
iz zamračenih vrba
i pesma o ljubavi Laure i Lazara
o uzaludnoj upornosti njenih bogatih
i njegovih siromašnih roditelja
da se uzmu, venčaju i krunišu
njihovu nikad čistotajnu ljubav,
da ne putuju svaki u svoj bogat svet
pun lekova, obećanja i bižuterije
izvesnosti, anestezije i zarade
da pričekaju
samo život, samo trenutak
zaslade se munjom odricanja
svetlih lica da se okrenu jedno drugom
načine dete, sahrane roditelje

jecanje
ovde dođe ko prelava mast
klizi, greje, tera situ muku
tegli testo, skuplja grlo
s dna, malog ili velikog
zemljanog ili providnog
leda ili stakla
cakli mast, večna pričalica

neće, neće prestati
ova crnocrvena kiša
kiša boje iscedene trnjine
topi se kreč na zidovima od naboja
drobi se crep boje nevestine ruže
i mnoge se vidljive stvari
tope i rastvaraju ko paorske ikone
i ne dešava se sve samo ljudima i kućama

iz porinutih pletara u mrtvaji
beže ribe žabe i rakovi

u đermovoj senci i pod valovom
cakle izgažene rečne školjke

nečije veliko, nevidljivo lice
odjednom se pojavljuje
kako su se razletele vrane
i kroz mrak, sočnu tamnu kišu
čuje se samo glas
bridi samo poruka
vidim, preživeli se dosađuju

Velika Moštanica – Veliki Bečkerek, jul/avgust 2011.